

DIYABETİK AYAK

Risk Faktörleri, Tanı ve Sınıflama

Dr.TAMER TETİKER

Ç.Ü.T.F. Endokrin ve Metab.Hast.BD

51.Ulusal Diyabet Kongresi , ANTALYA, 2015

Sunum Planı

- Diyabetik ayak ülseri epidemiolojisi,
- Risk faktörleri,
- Tanı,
- Sınıflama,

Diyabetik ayak ülseri;

- **Diyabetik ayak**;diyabet yada kronik komplikasyonlar ile ilişkili oluşan ayak patolojilerini kapsar.
  - Mortalite ve morbidite artışı,yaşam kalitesinin kötüleşmesi, işgücü ve organ kayıpları, toplum için çok ciddi sosyal ve ekonomik yük,(Minör amputasyon 25.000 \$, major amputasyon 31.000\$)
- Clin Dermatol 2007;25;109-20
- Diyabetik hastalardaki tüm hastaneye yatış nedenlerinin % 20 'sinden sorumludur.

- Diyabetiklerde yaşam boyu ayakta ülser gelişme insidansı %15'tir ve bunların % 5-24 'ü amputasyon gerektirir.(Non-diyabetiklerden 15 kat sık)
- Ayak ülserleri hastanın hastanede kalış süresini %60 uzatır.
- Alt ekstremitte amputasyonu yapılanların %51'i diyabetiktir.

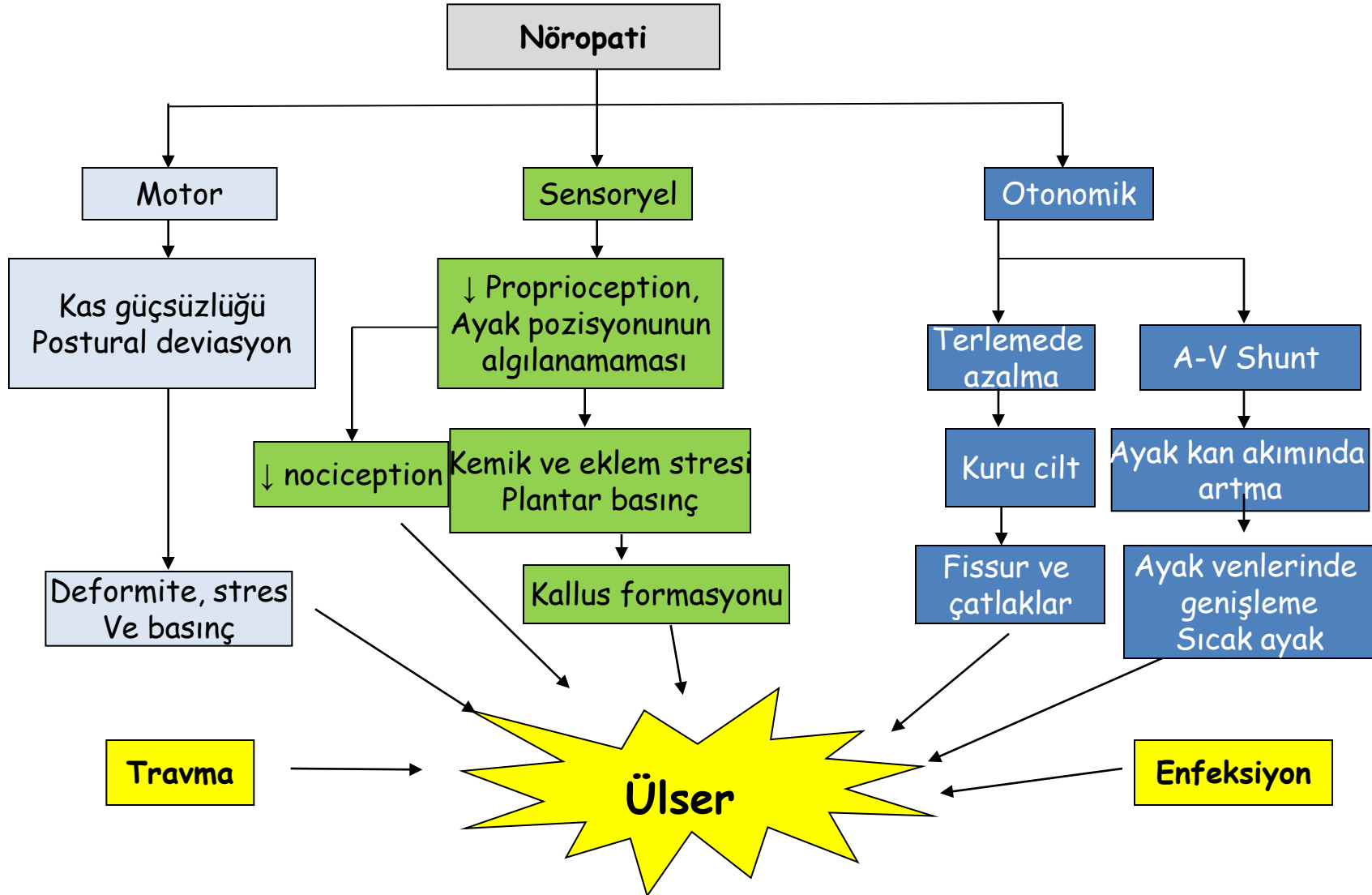
Sing N, Armstrong DA. Preventing foot ulcers in patient with diabetes.
JAMA 2005;293:217-28

- Bir amputasyondan sonraki 12 ay içersinde %9-20 oranında YENİ (aynı taraf) veya İKİNCİ BACAĞ (karşı taraf) amputasyonu gerekebilir.
- Birinci amputasyondan sonraki 5 yılda diğer bacağın amputasyon riski %28-51' dir ve bu hastaların 2/3'ü 5 yıl içinde ölmektedirler.

DM'ta ayak lezyonları gelişimi için risk faktörleri;

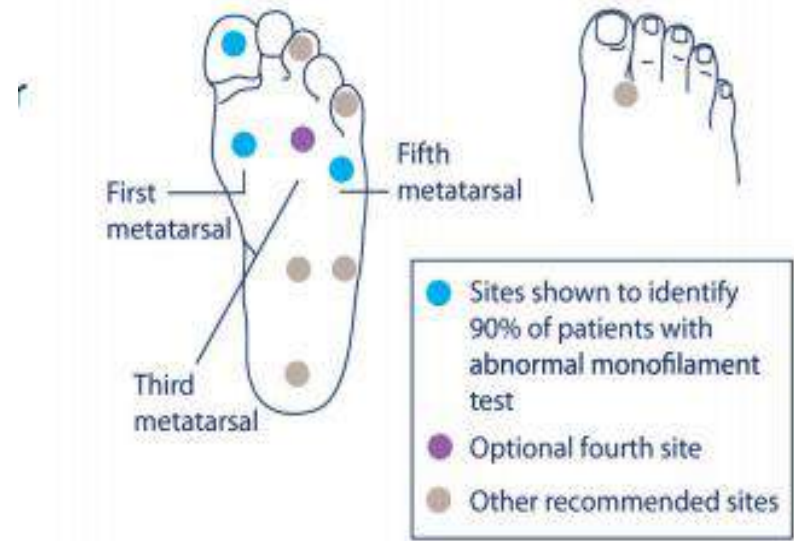
- Erkek cinsiyet
- DM süresi > 10 yıl
- Kötü glisemik kontrol ($HbA1c > \%7$)
- Sigara
- Önceden ülserasyon / amputasyon öyküsü

Periferik Nöropati

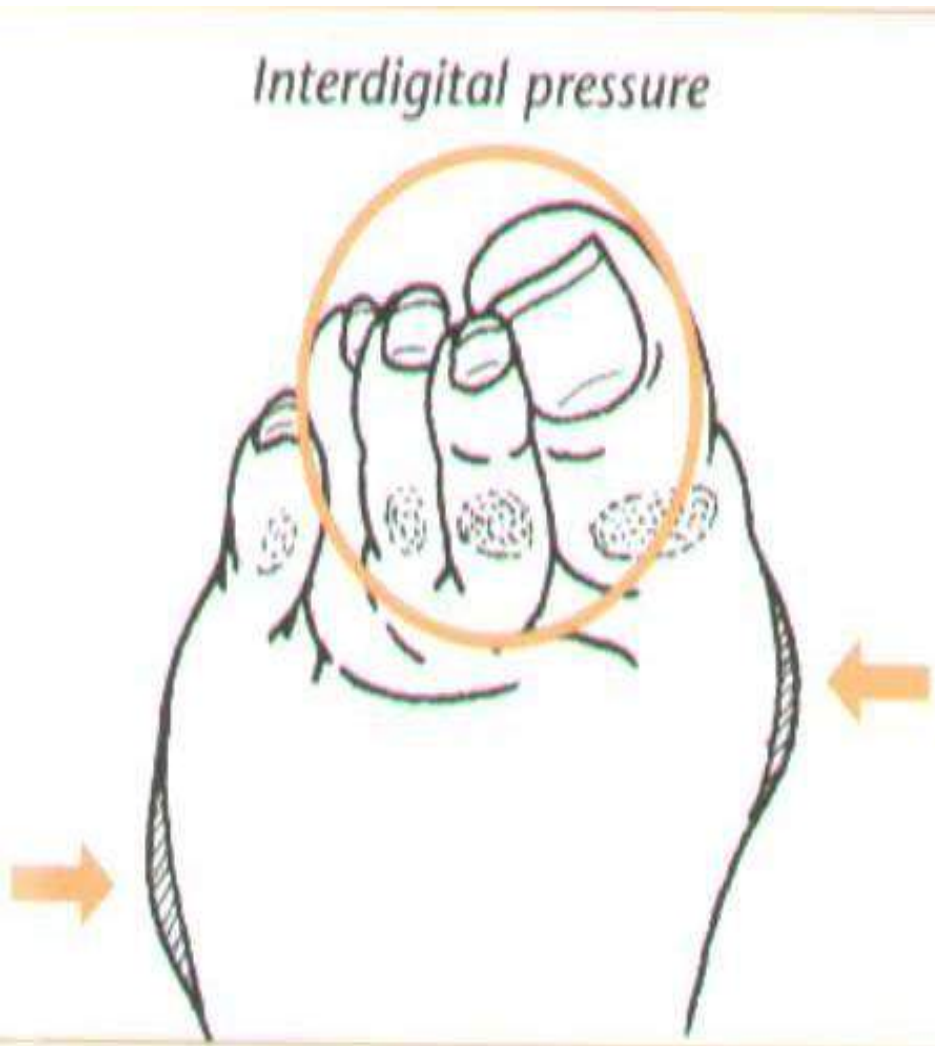
Periferik nöropati tanısı

- Öykü , detaylı nörolojik muayene;
  - Vibrasyon testi
  - Monofilaman testi(10 gr)
  - EMG(nadiren gerekir)

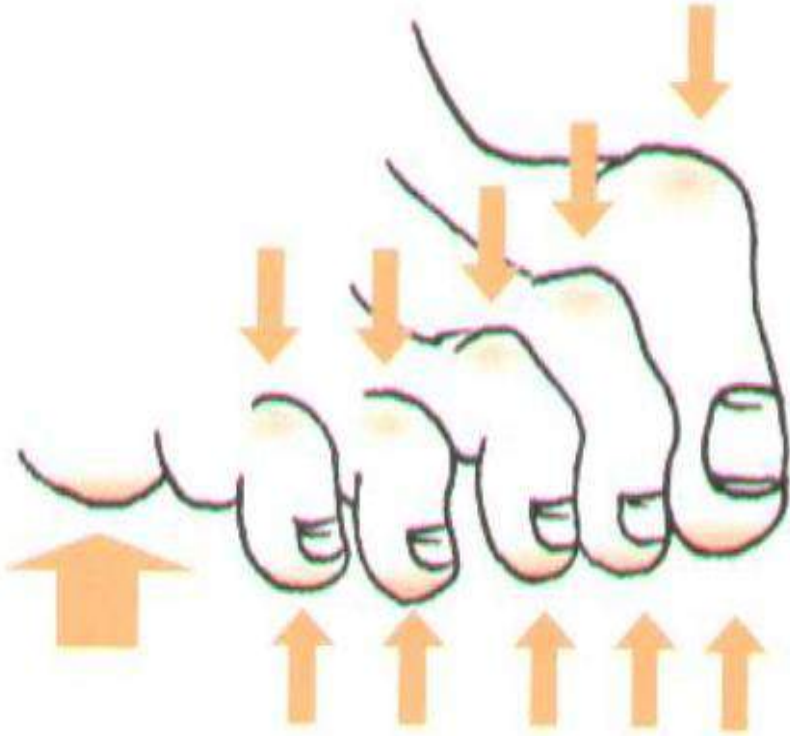

Anormal ayak yapısı

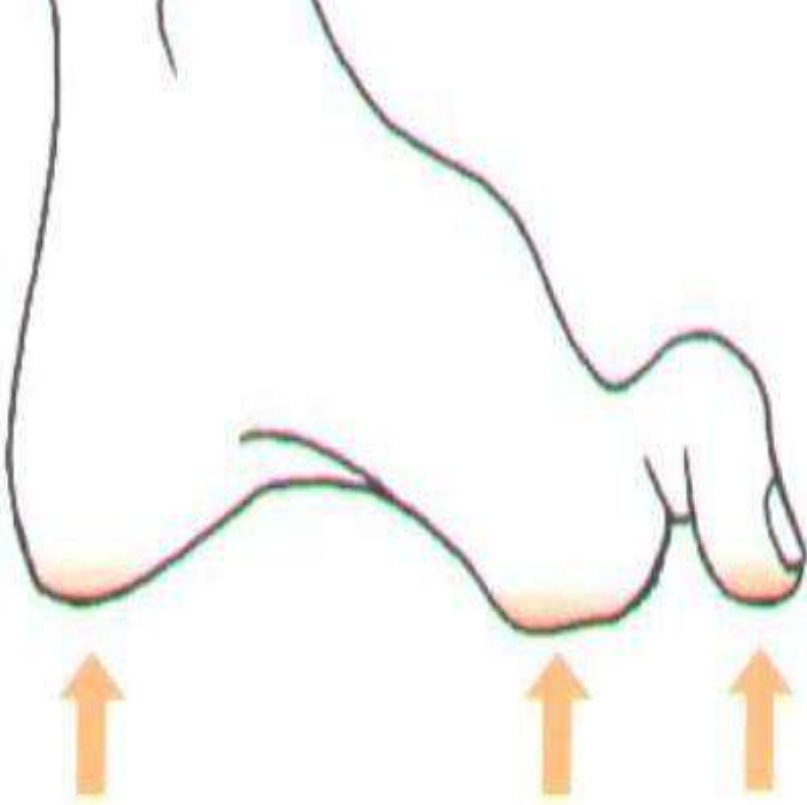
Hallux valgus, çekmiş parmak deformitesi,

Anormal ayak yapısı

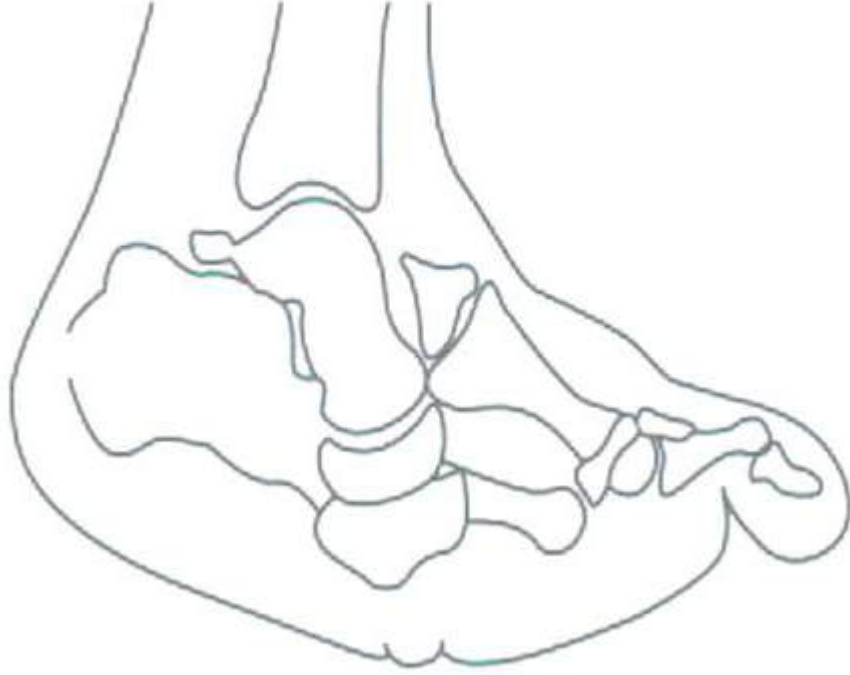
Çekiç parmak ve pençe ayak deformitesi

Anormal ayak yapısı

Bası noktalarında kallus oluşturan Pes cavus deformitesi

Diyabetik nöropatik osteoartropati (DNOAP)

- Otonomik ve periferik sinirlerin harabiyeti vazodilatasyon, demineralizasyon ve iskeletin destabilizasyonuna neden olur.

Periferik arter hastalığı

- Diyabetiklerde büyük damarları tutan atherosklerotik tıkaçıcı hastalık iskemik ülser gelişiminde esas rolü oynamaktadır
- Diyabetik hastalarda tutulum popliteal damar distalinde, tibial ve peroneal damarlarda segmental tutulum şeklinde olmaktadır,
- Bu durum klinik açıdan distaldeki arterlere uygulanabilecek arteriyel rekonstrüksiyonlar (bypass operasyonları) açısından önemlidir.

Klinik deęerlendirme

- **Semptom ve bulgular**
  - öykü
  - istirahatte yada gece ağrı
  - gangren
- **renk**
  - beyaz
  - kırmızı(hiperemik cilt)
- **Isı farkı**
  - soęuk
- **Nabızlar ve ABPI(N:0,9-1.2)**

Nabızlar ve ABPI

Periferik arter hastalığı tetkikleri

- Ankle sistolik basınç ölçümü: Doppler prob ile dorsalis pedis veya posterior tibial arter üzerinden ölçülür. $< 50\text{mmHg}$ ise kritik iskemi,
- Parmak sistolik basınç ölçümü; $< 30\text{mmHg}$ ise kritik iskemi,
- Transkutanöz oksijen basıncı: $< 30\text{ mmHg}$ ise kritik iskemi ,
- Doppler ultrasound ,
- Arteriografi - altın standart,

Enfeksiyonun rolü;

- Mikroorganizmalar yara oluşmasında rol oynamaktan ziyade, mevcut ülser üzerine sekonder olarak yerleşerek klinik tablonun ağırlaşmasına yol açarlar.
- Olguların % 40-90'ı mixt enfeksiyon şeklindedir. Hem aerob hemde anaerob inceleme için örnek alınmalıdır.
- En sık rastlanılan bakteriler stafilokok, streptokok ve enterokoklardır. Gram (-) basiller ve anaeroblarda sıklıkla olaya katılmışlardır.

Diyabetik ayak ülserlerinde tanısal yaklaşım;

- Öykü ve fizik muayene,
- Radyolojik tetkikler;Direkt grafi, sintigrafi, CT,MRI, arteryel doppler USG,anjiografi.
- Yara ve (yüzeyel,derin,aerob,anaerob) ,kan kültürleri,
- Laboratuar tetkikleri,
- Gerekli konsültasyonlar(endokrin,ortopedi, enfeksiyon ve vasküler cerrah),

Diyabetik Ayak Ülserlerinin Sınıflandırılması

Wagner Meggit Sınıflandırması

Wagner Meggit sınıflandırması;1981'de tanımlanmıştır. Sık kullanılır Vasküler sistem ve enfeksiyon yaygınlığı ile ilgili yeterli bilgi vermemesi dezavantajdır.

Grade

0

1

2

3

4

5

fasiaya
(yok)

erinin ülser

Ayakta yaygın gangren

Teksas sınıflandırması

1996'da tanımlanmıştır. Ülserin derinliği ve vasküler durumu irdeler. Yara prognozunu belirlemede yararlıdır. Karmaşık olması dezavantajdır.

	Grade 0	Grade 1	Grade 2	Grade 3
Stage 1	Tam epitelize olmuş pre/post ülseratif lezyon	Tendon, kapsül yada kemiği tutmayan yüzeysel yara	Tendon veya kapsüle penetre yara	Eklem veya kemiğe penetre yara
Stage 2	Enfeksiyon	Enfeksiyon	Enfeksiyon	Enfeksiyon
Stage 3	İskemi	İskemi	İskemi	İskemi
Stage 4	Enfeksiyon ve iskemi	Enfeksiyon ve iskemi	Enfeksiyon ve iskemi	Enfeksiyon ve iskemi

Kobe sınıflandırması

Japonya'da tanımlanmıştır.

Tipler	Ayak problemleri
Tip 1	Başlıca periferik polinöropati
Tip 2	Başlıca periferik arter hastalığı
Tip 3	Başlıca enfeksiyon
Tip 4	Hepsi bir arada

Terashi H,Kitano I,Tsuji Y.Total management Of diabetic foot ulceration-Kobe classification as a new classification of diabetic foot. Keijo J Med.2011;60(1):17-21

King's Sınıflandırması

İngiltere'de geliştirilmiş basit bir sınıflamadır. Geniş kullanım alanı bulamamıştır.

Stage	Lezyon
Stage 1	Normal ayak
Stage 2	Yüksek risk
Stage 3	Ülsere ayak
Stage 4	Enfekte ayak
Stage 5	Nekrotik ayak

Edmonds ME, Foster AVM. Managing the diabetic foot. 2nd edition. Blackwell; 2005.

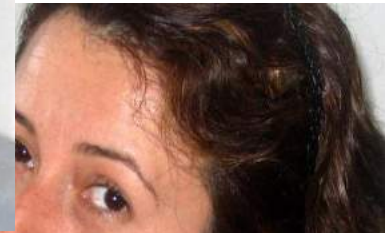
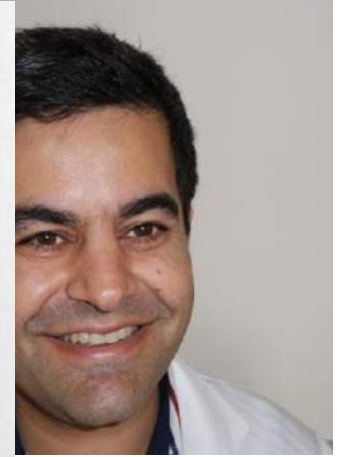
- Pedis(2012) ;Araştırma amaçlı sınıflamada kullanılan bir yöntemdir.Yaranın perfüzyonu, genişliği, derinliği, enfeksiyon hakkında bilgi verir.Rutin kullanılmaz
- Amit jain's; Asya ülkelerinde kullanılır;
  - Tip 1:Enfektif diyabetik ayak komplikasyonları,
  - Tip 2:Nonenfektif diyabetik ayak komplikasyonları,
  - Tip 3:Mixt diyabetik ayak komplikasyonları,
- Van Acker/Peter
- SAD(sepsis,arteriopati,denervasyon sistemi)

Tedavi;

- EĞİTİM
- Glisemik kontrolün sağlanması,
- Lokal pansuman ve debridman(enfekte yaralarda günde en az iki kez),
- Sistemik antibiyoterapi(başlangıçta ampirik, sonra kültür sonucuna göre),
- Revaskularizasyon girişimleri,
  - Anjioplasti
  - Arteriyel bypass operasyonları
- Hiperbarik oksijen tedavisi,Larval tedavi, Growth faktör uygulamaları,
- Amputasyon.

Ç.Ü.T.F. DİYABETİK AYAK BİRİMİ

Prof. Dr. Mustafa Koçak, 1946-2005

Diyabetik Ayak Birimi

- Endokrin ve Metabolizma Hast.BD
- Ortopedi ve Travmatoloji AD,
- Plastik ve Rekonstrüktif cerrahi AD,
- Enfeksiyon Hast. AD,
- Girişimsel radyoloji BD,
- Kalp ve damar cerrahisi AD,
- Fizik tedavi ve rehabilitasyon AD,
- Nöroloji AD,
- Dermatoloji AD,
- Yara bakım hemşiresi,

Does multi-disciplinary approach to diabetic foot ulcers affect the prognosis and amputation rate?

Cross-sectional study

Evran M, Sert M, Tetiker T

- 2008-2014 yılları arasında izlenen diyabetik ayak ülseri olan 400 olgu(273 erkek; 127 kadın).
- Ort.yaş:62.4±10.5 yıl Ort.DM süresi: 17±8 yıl
- Nöropati, nefropati ve retinopati oranları sırasıyla %97.5, %81.3 ve %94.8
- Osteomyelit %81.8 (n=327) ,PAH %66 (n= 265),

- PAH ,amputasyon yapılanların %76'sında, yapılmayanların %48.6'sında mevcut.
- Osteomyelit amputasyon yapılanların %99'unda, yapılmayanların %50.7' sinde mevcut,
- Wagner düzeyi ile amputasyon sıklığı arasında ilişki mevcut,

Wagner sınıflaması	Hasta sayısı (n,%)	Amputasyon sayısı (n,%)
Wagner 1	(5 %1.2)	(0 %0)
Wagner 2	(67 %16.8)	(0 %0)
Wagner 3	(213 %53.2)	(151 %70.8)
Wagner 4	(110 %27.5)	(100 %90.1)
Wagner 5	(5 %1.2)	(5 %100)

- Eğitim, iyi glisemik kontrol ve multidisipliner etkin bir tedavi ile amputasyon oranlarını en az %50 oranında azaltmak mümkündür...